

LIETUVOS BANKO LŪKESČIAI
DĖL KRIPTOTURTO IR SUSIJUSIŲ PASLAUGŲ TEIKIMO
ĮSIGALIOJUS EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO (ES) 2023/1114
DĖL KRIPTOTURTO RINKŲ III IR IV ANTRAŠTINĖMS DALIMS

2024 m. birželio 30 d. pradėtos taikyti Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2023/1114 dėl kriptoturto rinkų (toliau – MiCA¹ reglamentas) III ir IV antraštinės dalys, o 2024 m. gruodžio 30 d. pradedamas taikyti visas MiCA reglamentas ir kriptoturto rinka tampa reguliuojamos ir prižiūrimos finansų rinkos dalimi. 2024 m. liepos 25 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos kriptoturto rinkų įstatymui² ir susijusių įstatymų pakeitimams, Lietuvos bankas paskirtas šio sektoriaus priežiūros institucija. Atsižvelgdamas į klausimo svarbą ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 12 dalimi, šiuo lūkesčių raštu Lietuvos bankas siekia atnaujinti 2022 m. sausio 27 d. paskelbtą Lietuvos banko poziciją³ dėl kriptoturto ir pirminio žetonų platinimo (toliau – Pozicija).

Šiame rašte pateikiama informacija skirta esamiems ir potencialiems finansų rinkos dalyviams⁴ bei kitiems subjektams, ketinantiems veikti kriptoturto sektoriuje ir teikti su kriptoturtu susijusias paslaugas pagal MiCA reglamentą. Pažymėtina, kad išdėstyta informacija negali būti vertinama kaip oficialus teisės aktų aiškinimas. Kadangi Lietuvos bankas atitinkamus sprendimus priima atsižvelgdamas į konkrečių faktinių aplinkybių visumą, pateikiama informacija taip pat negali būti vertinama kaip Lietuvos banko sprendimas konkrečiu atveju.

Vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos MiCA reglamente:

1. Kriptoturtas – skaitmeninė vertė arba teisės išraiška, kurią galima perleisti ir laikyti elektroniniu būdu naudojant paskirstytojo registro ar panašią technologiją.
2. Elektroninių pinigų žetonai arba e. pinigų žetonai (angl. *e-money token*, EMT) – kriptoturto, kurio vertę siekiama stabilizuoti susiejus su vienos oficialios valiutos verte, rūšis.
3. Su turtu susieti žetonai (angl. *asset-referenced token*, ART) – kriptoturto, kuris nėra elektroninių pinigų žetonai ir kurio vertę siekiama stabilizuoti susiejus su kuria nors kita verte ar teise arba jų deriniu, įskaitant vieną ar daugiau oficialių valiutų, rūšis.
4. Kriptoturto paslauga – bet kuri iš šių su kriptoturtu susijusių paslaugų ir veiklų:
 - a) kriptoturto saugojimas ir administravimas kliento vardu;
 - b) prekybos kriptoturtu platformos valdymas;
 - c) kriptoturto keitimas į lėšas;
 - d) kriptoturto keitimas į kitą kriptoturtą;
 - e) su kriptoturtu susijusių pavedimų vykdymas kliento vardu;
 - f) kriptoturto platinimas;
 - g) su kriptoturtu susijusių pavedimų priėmimas ir perdavimas kliento vardu;
 - h) rekomendacijų dėl kriptoturto teikimas;
 - i) kriptoturto portfelio valdymo paslaugos teikimas;
 - j) kriptoturto pervedimo kliento vardu paslaugų teikimas.

Kartu pažymėtina, kad Lietuvos bankas visą informaciją, susijusią su MiCA reglamentu⁵, jo įgyvendinimu Lietuvoje, dažniausiai užduodamais klausimais⁶ ir kt., periodiškai atnaujina savo interneto svetainėje.

I. Dėl finansų rinkos dalyvių veiklos, susijusios su kriptoturtu

Šiuo metu Lietuvos Respublikoje veikiančios kredito įstaigos ir elektroninių pinigų įstaigos nuo 2024 m. birželio 30 d. gali leisti ir platinti EMT ir ART, kaip tai nustatyta MiCA reglamento III ir IV antraštinėse dalyse, prieš tai atlikusios visus būtinius veiksmus ir atitinkamas visus reikalavimus, nustatytus MiCA reglamento 16 straipsnyje (aktualu ART leidėjams) arba 48 straipsnyje (aktualu EMT leidėjams), ir atitinkamas kitus MiCA reglamente nustatytus reikalavimus šio kriptoturto emitentams.

¹ Nuoroda internete: [Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas \(ES\) 2023/1114 dėl kriptoturto rinkų.](#)

² Nuoroda internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d7542830499b11efbdaea558de59136c>

³ Nuoroda internete: [2022-01-27 Lietuvos banko pozicija dėl kriptoturto ir pirminio kriptoturto žetonų platinimo.](#)

⁴ Finansų rinkos dalyviai – Lietuvos banko prižiūrimi finansų rinkos dalyviai, nurodyti [Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 1 dalyje.](#)

⁵ Žr. Lietuvos banko interneto puslapį. [Kriptoturto rinkos.](#)

⁶ Žr. Lietuvos banko interneto puslapį. [Dažniausiai užduodami klausimai.](#)

Kiti šiuo metu Lietuvos Respublikoje veikiantys finansų rinkos dalyviai galės teikti su kriptoturtu susijusias paslaugas nuo 2024 m. gruodžio 30 d. taip, kaip tai nustatyta MiCA reglamento 60 straipsnyje tik atlikę visus būtinus veiksmus ir atitikdami visus reikalavimus. Valdymo įmonės, turinčios licenciją pagal Lietuvos Respublikos alternatyviųjų kolektyvinio investavimo subjektų valdytojų įstatymą, galės steigti informuotiesiems investuotojams skirtus kolektyvinio investavimo subjektus, investuosiančius į kriptoturtą.

II. Dėl elektroninių pinigų įstaigos (ar mokėjimo įstaigos) ir kriptoturto paslaugų teikėjo pagal MiCA reglamentą licencijų suteikimo vienam juridiniam asmeniui

Pažymėtina, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymo 13 straipsnio 8 dalimi, kai prašymą išduoti elektroninių pinigų įstaigos licenciją pateikęs juridinis asmuo ketina leisti elektroninius pinigus ir kartu ketina vykdyti ar vykdo kitą šio įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodytą veiklą, priežiūros institucija turi teisę atsisakyti išduoti elektroninių pinigų įstaigos licenciją, iki bus įsteigtas atskiras juridinis asmuo elektroninių pinigų leidimo veiklai vykdyti, jeigu prašymą pateikusio juridinio asmens ketinama vykdyti ar vykdoma kita negu elektroninių pinigų leidimo veikla turi ar gali turėti neigiamos įtakos jo finansiniam patikimumui ar priežiūros institucijos galimybei stebėti, ar vykdomi visi šiame įstatyme nustatyti reikalavimai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokėjimo įstaigų įstatymo 5 straipsnio 8 dalimi, tokie patys reikalavimai galioja ir mokėjimo įstaigos licenciją turinčiam juridiniam asmeniui. Analogišką reguliavimą kriptoturto paslaugų teikėjams ir su turtu susietų žetonų emitentams nustato ir Lietuvos Respublikos kriptoturto rinkų įstatymo 3 straipsnio 6 dalis.

Ar yra galimybė viename juridiniame asmenyje derinti elektroninių pinigų įstaigos (ar mokėjimo įstaigos) ir kriptoturto paslaugų teikėjo licencijas, vertintina individualiai kiekvienu atveju. Vis dėlto pažymėtina, kad, atsižvelgiant į Lietuvos banko praktiką, tokio veiklos modelio sėkmė (skirtingų finansinių paslaugų tipų derinimas viename juridiniame subjekte) apskritai vertintina kritiškai, atsižvelgiant į dviejų skirtingų finansų rinkos dalyvių veiklos riziką ribojančių reikalavimų derinimo kompleksiskumą.

Atsižvelgęs į tai, Lietuvos bankas nemato praktinės galimybės juridiniam asmeniui derinti dvi visos apimties licencijas, t. y. elektroninių pinigų (ar mokėjimo) įstaigos ir kriptoturto paslaugų teikėjo.

III. Dėl finansų rinkos dalyvių, teikiančių finansines paslaugas klientams, kurie užsiima veikla, susijusia su kriptoturtu

Finansų rinkos dalyviai, teikdami finansines paslaugas klientams, kurie užsiima veikla, susijusia su kriptoturtu, turėtų atsižvelgti į iš šio sektoriaus kylančias didesnes pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo (PPTF) rizikas ir užtikrinti PPTF prevencijos reikalavimų tinkamą įgyvendinimą bei PPTF rizikų valdymą.

Finansų rinkos dalyviai, aptarnaudami klientus, kurių veikla susijusi su kriptoturtu, be kita ko, turėtų imtis priemonių ir įvertinti, ar šie klientai laikosi PPTF prevenciją reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, taiko adekvačias ir tinkamas PPTF prevencijos priemones savo pačių klientams.

Finansų rinkos dalyviai, pradėdami ir palaikydami dalykinius santykius su klientais, kurių veikla yra susijusi su kriptoturtu, taip pat turėtų įsitikinti, kad finansų rinkos dalyvio taikomos dalykinių santykių ir operacijų (sandorių) stebėsenos priemonės yra pritaikytos klientų, kurie vykdo su kriptoturtu susijusią veiklą, atliekamų operacijų veiksmingai stebėsenai, o dalykinių santykių ir operacijų (sandorių) stebėsenos intensyvumas, apimtis, scenarijai yra pritaikyti tokių klientų ir jiems teikiamų produktų (paslaugų) rizikai valdyti.

Pabrėžtina, kad finansų rinkos dalyviai turėtų itin kruopščiai vertinti subjektus, kurie dar nėra licencijuoti ir (ar) kitaip autorizuoti pagal MiCA reglamentą, ir šių klientų keliamas PPTF rizikas.

IV. Dėl kriptoturto žetonų, kuriems taikomos MiCA III ir IV antraštinės dalys, platinimo Europos Sąjungoje

Atkreiptinas dėmesys, kad dalis paslaugų, teikiamų kriptoturto paslaugas siūlančių subjektų, gali atitikti MiCA reglamento III (ART platinimo atveju) ir IV (EMT platinimo atveju) antraštinėse dalyse, kurios pradėtos taikyti nuo 2024 m. birželio 30 d., nustatytas paslaugas.

Pažymėtina, kad nuo 2024 m. birželio 30 d. kriptoturto paslaugų teikėjų (virtualiųjų valiutų keityklų operatorių ar kt.) platinami, viešai siūlomi ir (ar) įtraukiami į prekybą EMT bei ART ir jų emitentai privalo atitikti MiCA reglamento III ir IV antraštinių dalių reikalavimus ir būti atitinkamai autorizuoti.

V. Dėl būsimo licencijavimo pagal MiCA reglamentą proceso

Lietuvos bankas sieks užtikrinti, kad į kriptoturto rinką patektų brandūs ir šio verslo riziką gerai išmanantys rinkos dalyviai.

Lietuvos bankas sieks, kad licencijavimo procesas vyktų sklandžiai ir efektyviai, o tai visų pirma priklausys nuo pareiškėjų pasirengimo ir parengtų prašymų kokybės.

Lietuvos bankas tikisi, kad pareiškėjai, prieš pateikdami prašymą Lietuvos bankui išduoti licenciją, pirmiausia kritiškai įvertins savo kompetenciją, žinias ir pasirengimą vykdyti planuojamą veiklą, bus gerai susipažinę su taikytiniais teisės aktais, taip pat ir MiCA reglamentu bei jį papildančiais techniniais reguliavimo standartais (angl. *Regulatory technical standards*, RTS), gairėmis ir rekomendacijomis.

Pareiškėjai turi būti tinkamai pasirengę viso licencijavimo proceso metu užtikrinti sklandžią komunikaciją su Lietuvos banku (taip pat ir tinkamą dokumentų bei informacijos teikimą) ir gebėti skirti pakankamų išteklių Lietuvos banko nustatytiems prašymų trūkumams veiksmingai šalinti.

Lietuvos bankas netoleruos netinkamo pareiškėjo pasirengimo licencijavimo procesui, o neišsamūs, neteisingai parengti ar pateikti prašymai nebus priimami nagrinėti.

Pareiškėjams, kurie neteiks prašomos informacijos arba teiks neišsamią, neteisingą ar iš dalies teisingą, klaidinančią informaciją, nebendradarbiaus su Lietuvos banku ar kitomis kompetentingomis priežiūros institucijomis, veiklos leidimai išduodami nebus.

Paminėtina, kad Lietuvos bankas atlieka periodines licencijavimo proceso analizes, kurių metu nustato ir rinkai pristato dažniausiai pasikartojančius licencijavimo proceso trūkumus, taip pat identifikuoja geriausią praktiką. Rengiantis licencijavimo procesui turėtų būti aktuali standartinė licencijavimo praktika⁷, įskaitant patarimus pareiškėjams dėl būtinų sąlygų sklandžiam licencijavimo procesui užtikrinti ir dėl dažniausiai pasikartojančių reikšmingų trūkumų licencijavimo procesuose⁸.

⁷ Žr. [Lietuvos bankas. Kaip gauti licenciją?](#)

⁸ Žr. [Lietuvos bankas. Kaip pasiruošti licencijavimo procesui?](#)